

12 lat

# Pod grozą wyroku śmierci

## Afera Hartmanna

(Korespondencja własna)

Ktoby przypuszczał, że dziś jeszcze, 12 lat po wojnie światowej, zbierać się będzie smutne żniwo niemieckiej działalności szpiegowskiej z czasów wojny, działalność, która żadnymi środkami nie gardziła, byle wszystkie prowadziły do jednego celu: cienia Europy pod podeszwą buta niemieckiego.

A przecież... Ostatnio zaszedł we Francji następujący wypadek.

Po wojnie niemiecko - francuskiej w r. 1870 - 71, i po okupacji przez Niemcy Alzacji i Lotaryngii, wielu tamtejszych wiernych synów Francji opuściło rodzinne sioła i miasteczka. Osiedli oni albo we Francji, albo wemigrowali za Ocean.

Do takich należał Karol Leopold Hartman, który, mając lat 17, opuścił w roku 1872 rodziną w wiosce Nordheim i wemigrował do Stanów Zjednoczonych. Odtąd słuch o nim zupełnie zaginął. Dopiero w ubiegłym miesiącu, dorobiwszy się znacznej fortuny w Kalifornii, 75-letni starzec postanowił zobaczyć po

raz ostatni rodzinny ziemie i złożyć w niej stare kości.

Z radością Hartmann oglądał uwolnioną z pod obcej okupacji ojczyznę i z radością dotarł do rodzinnej wioski. Tu począł szukać towarzyszków odległych lat młodzieńczych i przypominał im się, wymieniając swe nazwisko.

Ze zdumieniem jednak spostrzegł, że brwi starców marszczyły się groźnie, a gdy wieść o jego przybyciu rozeszła się już po wsi, wszystkie drzwi zastał przed sobą zamknięte. Zdziwiony i dotknięty takim przyjęciem udał się Hartmann do mera i zapytał o przyczynę. Mer zmierzył starca od głów do stóp i rzekł suchym urzędowym tonem:

— Zostałeś, starcze, skazany podczas wojny zaocznie na śmierć za porozumiewanie się z nieprzyjacielem i obowiązkiem moim jest aresztować cię.

Hartmann rozplakał się. Nic nie rozumiał. Od 43 lat nie opuszczał Ameryki, ale za dalekim oceanem zachował głębokie przywiązanie i miłość do Francji. Przybył do niej teraz z tak daleka, by ją raz jeszcze przed śmiercią zobaczyć i zamknąć na niej oczy do wiecznego spoczynku, a ona przyjmuje go jak zdrajcę, jak wroga.

Nie czekając na wstyd, starzec sam zgłosił się do władz, przysięgał jednak, że jest niewinny i prosił o zbadanie sprawy. I oto już w 5 dni później wdrożone dochodzenia doprowadziły do wyjaśnienia sprawy i zupełnej rehabilitacji Hartmanna.

Okazało się, że jakiś szpieg niemiecki przybył jeszcze przed wojną do gminy Nordheim i przed stawiając się jako Hartman, zażądał wydania mu dokumentu urodzenia. Z dokumentem tym przybył do Paryża i tu, przedstawiając się za bankiera, prowadził szeroki tryb życia, a po pewnym czasie nawiązał ścisłe stosunki z kołami anarchistycznymi, których destruktywną działalność finansował. Za pieniądze kupił sobie również znaną przed wojną francuskiego działacza rewolucyjnego, Guilbeaux, który z kasy pseudo - bankiera czerpał ob-

fite fundusze na wydawnictwa rewolucyjne i anarchistyczne.

Rzekomy Hartmann rozwijał w Paryżu działalność tem żywszą, im bliżej był fatalny sierpień 1914 roku. Wreszcie wybuchła wojna i władze francuskie zwróciły uwagę na Hartmanna. Ale gdy tajna policja weszła do jego mieszkania, by go aresztować, zastała je już puste. Hartmann zdołał umknąć i w kilka tygodni później wypłynął w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, gdzie rozwijał propagandę przeciw amerykańskiemu dostawcom amunicji dla Ententy.

W marcu 1915 roku Hartmann wrócił do Europy i zatrzymał się czas jakiś w Anglii. Podejrzany o knowanie z cichymi przyjaciółmi Niemiec w Londynie, został przez kontrwywiad aresztowany, lecz wykazał się oryginalnymi do wodami francuskimi i został uwolniony. Prawdziwy bowiem Hartman, przed wyjazdem do Ameryki optował za Francją, o czem szpieg wiedział i na podstawie dokumentu urodzenia otrzymał w Paryżu z łatwością paszport.

### Najbogatsza Para oblubieńców

Ślub 600.000.000 dolarów z 40.000.000 funtów sterlingów

W Londynie odbył się ostatnio ślub najbogatszej parą na świecie pary oblubieńców. Na ślubnym kobiercu stanęła stosunkowo młoda i stosunkowo piękna wdowa po głośnym kapitanie Coatsie, zwanym pospolicie „królem nioi” oraz młody kreuz chicagowski, Marshall Field.

Obydwójce wnieśli do spółki małżeńskiej poza gorącym, ponoć uczuciem wcale ładną sumkę funtów sterlingów i dolarów: jej majątek obliczany jest na 40 milionów funtów, jego zaś na 600 milionów dolarów, razem więc ta wcale nieźle dobrana para rozporządza majątkiem wartości po nad miliard dolarów, czyli coś około 9 miliardów złotych.

Wszczęte przez kontrwywiad francuski szczegółowe śledztwo, doprowadziło w kwietniu 1918 roku do zaocznego skazania na śmierć zarówno Hartmanna, jak i Guilbeaux, jako obywateli francuskich, działających na szkodę Francji.

Obecnie, po stwierdzeniu, że prawdziwy Hartmann nie opuszczał Ameryki od chwili swego wyjazdu w roku 1872 i że zatem nie mógł być ani w Paryżu, ani w Londynie, ani w Genewie i nie mógł prowadzić żadnej akcji przeciw Francji, zwolano w tempie przyspieszonym najwyższy trybunał wojskowy, który zniósł poprzedni wyrok śmierci na Hartmanna i przeniósł go na niewiadomego.

Nigdy bowiem kontrwywiad francuski nie zdołał dociec, kto ukrywał się pod nazwiskiem Hartmana, gdyż po wydaniu wyroku śmierci w roku 1918 rzekomy Hartmann znikł i działalność jego ustała zupełnie.

Po odczytaniu przez przewodniczącego trybunału wyroku rehabilitacyjnego, starzec zapłakał głośno i już z pogodnym czołem ruszył ponownie do rodzinnego Nordheim, gdzie ludność zgłotowała mu serdeczne przyjęcie.

### Ford oskarżony

o szerzenie komunizmu

Jedną z najbardziej sensacyjnych spraw, rozpatrywanych przez specjalny komitet Kongresu dla badania działalności komunistów w Stanach Zjednoczonych, było oskarżenie magnata samochodowego, Henryka Forda o — szerzenie komunizmu.

Z oskarżeniem takim wystąpił publicznie w jednym z odczytów przez radio ks. Charles Coughlin. Zapytany przez komitet o podstawy, na jakich oparł swe oskarżenie, przytoczył cały szereg informacji, oraz oświadczył, że już sam kontrakt zawarty przez Forda z Sowietami, uważa za czynne popieranie komunizmu. Komitet uznał oskarżenie ks. Coughlina za całkowicie bezpodstawne.

### Podróżuj tylko samolotem

### Największy most żelazo-betonowy



Wykończono 31 sierpnia na Dunaju pod miastem Ingolstadt (Bawaria).

### JAK WZRASTAŁA

### Ludność Stanów Zjednoczonych

W ciągu 100 lat powiększyła się 10-krotnie

Jak wiadomo w dniu 1 kwietnia b. r. w Stanach Zjednoczonych przeprowadzono powszechny spis ludności. Spis ten wykazał, że w ciągu ostatnich lat dziesięciu osiągnęły Stany Zjednoczone niezwykle wysoki przyrost, wyrażający się liczbą 17.018.253 mieszkańców na ogólną ilość 122.728.837 mieszkańców.

Bardzo ciekawie wypada zestawienie wzrostu liczby ludności, poczynając od roku 1790. Odtąd w tym roku Stany liczyły zaledwie 3.929.214 mieszkańców. W ciągu dziesięciolecia liczba ta

wzrosła do 5.308.483, zaś 7 roku 1830, a więc przed stu laty osiągnęła 12.866.020.

Zestawiając liczby ludności w latach 1830 i 1930 widzimy, że w ciągu tego stulecia ludność Stanów wzrosła 10-krotnie przezem najwyższy przyrost wypadł na okres 1840 — 1850, gdy ludność Stanów z 17.069.853 wzrosła do 23.191.876 czyli o 35,9%. W ciągu trzydziestu lat bieżącego stulecia ludność Stanów wzrosła z 75.994.575 do 122.728.873, czyli o 46.834.298 mieszkańców.

### Anegdota o sławnych ludziach

Jak się Garibaldi zaręczył

Garibaldi był człowiekiem szybkiej decyzji. Gdy w roku 1836 jako partyzant ówczesnej republiki Montevideo (obecnie Urugway) brał czynny udział w walce przeciwko Brazylii. Pewnego razu z pokładu swego statku „Konstanza” ujrzał stojącą na brzegu kobietę wyjątkowej urody.

sna nowina nie musiała być znów tak radosna dla księcia Walji, nie mającego jak wiadomo, zapału do instytucji małżeńskiej.

Nie namysławiając się, kazał natychmiast podpłynąć do brzegu, wysiadł na ląd i podszedłszy do nieznajomej, powiedział:

— Pokochałem panią od pierwszego spojrzenia, czy zechce pani być moją żoną?

Nieznamoma spojrzała nań z uśmiechem i po krótkim namyśle, podając mu rękę, rzekła:

— Owszem, chcę.

Była mu później najwierniejszą towarzyszką życia.

### Następca — tronu angielskie o Musi się ożenić

Angielski następca tronu do tej pory jest kawalerem. Brat jego, książę Yorku, niema do tej pory syna. Ostatnio żona jego powiła znowu córeczkę. W związku z tem angielski dziennik „Times” pisze, że urodzenie się córeczki księżstwa Yorku jest wyrokiem na opornego księcia Walji. Podobno swego czasu dał on królowi Jerzemu przyrzeczenie, że jeżeli drugie dziecko księcia Yorku będzie córeczką, to ożeni się w przeciągu roku od urodzenia się księżniczki.

Jeżeli doniesienie pisma nowojorskiego jest prawdziwe, to rado-

### 1404 osoby zgęły podczas trzęsienia ziemi we Włoszech

Rząd włoski ogłosił urzędowy komunikat o skutkach ostatniego trzęsienia ziemi we Włoszech. Komunikat ten stwierdza, że w katastrofie tej zginęło 1404 osoby, według następującego zestawienia: Prowincja Avelino — 1052 osób, w tem dzieci do lat 12 — 347 (196 chłopców i 151 dziewcząt), od lat 12 do 22 — 160 osób w tem 74 młodzieńców i 86 dziewcząt.

Prowincja Benewento — 22 osoby w tej liczbie 5 dzieci do lat 12. Prowincja Pogia — 108 osób (48 dzieci). Prowincja Potenza 214 osób (90 dzieci). Prowincja Salerno — 2 osoby.

Jak widzimy z powyższego wykazu dużo zginęło w tej katastrofie dzieci, gdyż około 500.

### HUMOR

#### U dentysty

— Przed kilku dniami zrobił mi pan sztuczne zęby.

— Tak jest przypominam sobie.

— Przysięk mi pan, że będą one zupełnie takie same, jak naturalne.

— Tak jest i nie cofam tego.

— Ależ pańskie zęby sprawiają mi ból dolegliwy.

— Widzi więc pani, że są zupełnie podobne do naturalnych.

#### Skrupulatność

Pewna nauczycielka w imię zasady współpracy szkoły z rodziną, pragnie odwiedzić matkę jednej ze swych uczennic. Uda się więc pod wskazany adres i prosi spotkanego w bramie chłopca:

— Mój kochany, czy nie mógłbyś mi pokazać, gdzie mieszka pani Drabikowa?

Chłopiec przystaje odrazu i prowadzi nauczycielkę po bardzo wąskich schodach i bardzo brudnych na szóste piętro, gdzie na końcu ciemnego korytarza pokazuje jej zamknięte drzwi.

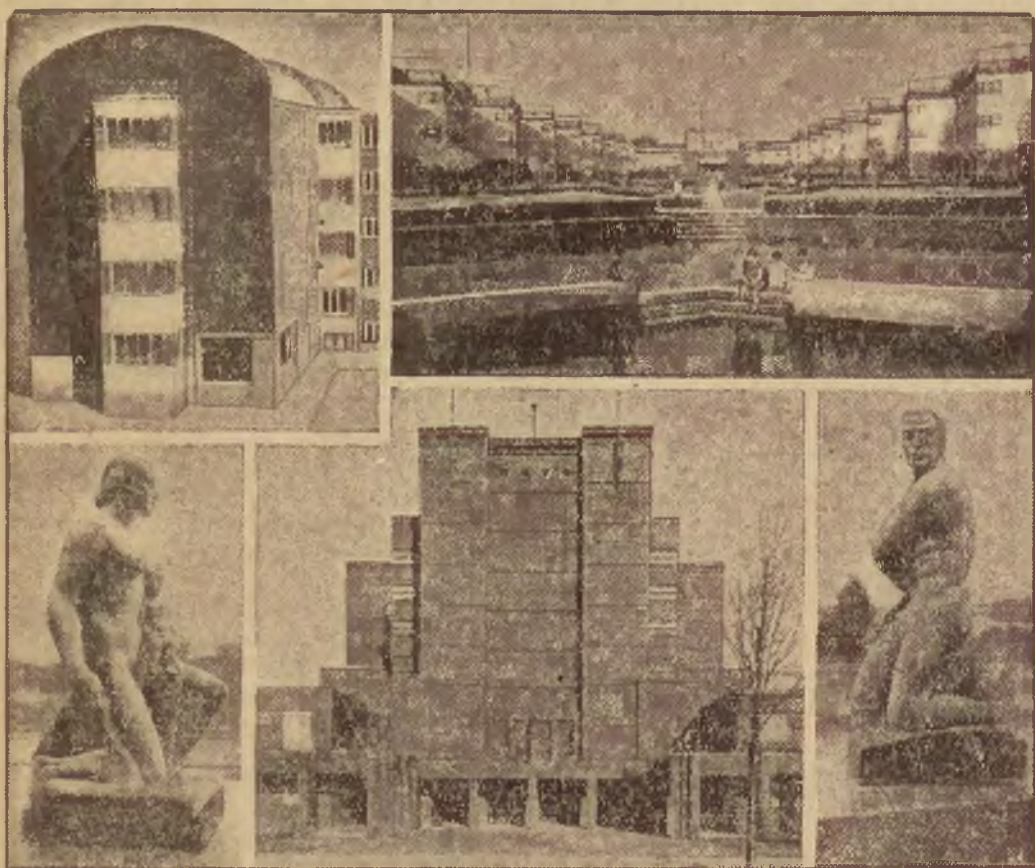
— Tu mieszka pani Drabikowa. Ale teraz niema jej w domu. Siedzi na dole, na podwórzu i rozmawia z panią dozorczynią.

### Stulecie poety Mistrała



8 września 1830 roku urodził się w Prowancji jeden z wielkich poetów francuskich. W r. 1904 otrzymał Mistral nagrodę Nobla. Zmarł w r. 1914.

### Najnowsze okazy architektury w Niemczech



Po prawej stronie u góry widzimy wewnątrz wielkiego osiedla z basenem dla dzieci. Twórca tej budowli, niejaki May z Frankfurtu n. Menem, został powołany do Sowietów.

**REDAKCJA:** Warszawa, Nowy-Swiat 22. Telefony: Redakcji 91-60, 91-25. Drukarni 91-62 (dod.). Red. Naczelny 91-62. Sekretarz redakcji przyjmuje interesantów codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt w godz. 19-20 (tel. 91-60).

**ADMINISTRACJA:** Warszawa, Zgoda 1. Telefony: Dyrekcja 91-66. Zarząd 91-66 (dodatkowy). Wydział Ogłoszeń: 91-56. Dział koportażu 91-56 (dodatkowy). Skrzynka pocztowa 745. Adres telegraficzny — ABC Warszawa. Konto czekowe P. K. O. Nr. 13550.

**PRZEDSTAWICIELSTWA:** Lublin, Plac Litewski 1, tel. 243; Kalisz, Aleja Józefiny 4, tel. 209; Kolo, 3-go Maja 1; Piotrków Trybunalski, Sławkiego 9, tel. 59; Poznań, Murna 2, tel. 39-18; Suwałki, Kościuszki 81, tel. 68; Włocławek, Cyganka 26, tel. 136.

**PRENUMERATA:** miejscowa (z odnoszeniem do domu) i zamiejscowa — zł. 4.50 miesięcznie. Konto czekowe P. K. O. Nr. 13550.

### Ceny ogłoszeń:

za miejsce wysokości 1 milimetra przez szerokość jednej szpalt (na wszystkich stronach jest po 6 szpalt): **na 1-ej stronie** — 1 zł., w tekście — 60 gr., **na ostatniej stronie** — 80 gr., **Komunikaty** (wzmianki) — 1.50 zł. **Lekarskie** — 30 gr. **Nekrologia** do 100 milim. — po 15 gr., od 101 do 200 milim. — po 25 gr. powyżej 200 milim. — po 50 gr. **Drobne** — po 15 gr. za wyraz; duże litery w ogłoszeniach „drobnych” liczy się za oddzielne wyrazy a tłusty druk — podwójnie. Ogłoszenia fantazyjne, tabelaryczne i bilanse o 50% drożej; za kolor czerwony (może być na 1-ej i 6-ej str.) — o 20% drożej. Za terminowy druk o loszeń Administracja nie odpowiada.

Wydział Ogłoszeń: Zgoda 1, tel. 91-56.

Kierownik: Tadeusz Ucieszyński.